

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	3	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
(2123)**

PHILOSOPHY (In all Mediums)

Paper : Elements of Philosophy

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all by selecting **ONE** question from each Unit. Question No. 9 is compulsory.

UNIT-I

1. Discuss the nature, concerns and methods of Philosophy as a discipline of knowledge. 18
2. Self knowledge is the core subject of Philosophy. Elaborate, examine and comment. 18

UNIT-II

3. Examine the relationship between Philosophy and Religion by highlighting their differences and similarities. 18
4. Explain the nature of Aesthetic experience and its philosophical significance. 18

UNIT-III

5. Discuss the major ethical concerns that Philosophy deals with duly examining the concept of Good Life. 18
6. Explain the philosophical significance of the relationship between Individual and Society. 18

UNIT-IV

7. Write in detail about the nature of Virtue and its different forms. 18
8. Gandhi derives his philosophy mainly from Bhagwad Gita which endorses Varna Ashram scheme. Examine the values Gandhi propounds based on Bhagwad Gita. 18

UNIT-V

9. Attempt any **NINE** of the following :
 - (i) Definition of Philosophy.
 - (ii) Definition of Metaphysics.
 - (iii) Definition of Epistemology.
 - (iv) Definition of Ethics.
 - (v) Definition of Aesthetics.
 - (vi) Difference between Ethics and Morality.
 - (vii) Define Art.

- (viii) What is the relationship between Philosophy and Science ?
- (ix) Features of a good society.
- (x) What is the difference between character and conduct ?
- (xi) What is meant by Justice ?
- (xii) What is meant by Equality ?
- (xiii) What is meant by Fairness ?
- (xiv) Define Virtue.
- (xv) Define Reflective and Customary morality. 2×9=18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- कुल पाँच प्रश्न करें। प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करें।
प्रश्न नम्बर 1 अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. ज्ञान के विषय के रूप में दर्शनशास्त्र के स्वरूप, चिन्ताओं और पद्धतियों पर चर्चा करें। 18
2. आत्मज्ञान ही दर्शनशास्त्र का मूल विषय है। विस्तृत करें, परीक्षण करें और टिप्पणी करें। 18

यूनिट-II

3. दर्शनशास्त्र और धर्म के बीच अंतर और समानताओं पर प्रकाश डालते हुए उनके बीच संबंधों का परीक्षण करें। 18
4. सौन्दर्यात्मक अनुभव के स्वरूप और उसके दार्शनिक महत्व की व्याख्या करें। 18

यूनिट-III

5. उन प्रमुख नैतिक चिंताओं पर चर्चा करें जिनसे दर्शनशास्त्र अच्छे जीवन की अवधारणा की विधिवत जाँच करता है। 18

6. व्यक्ति और समाज के बीच संबंधों का दार्शनिक महत्व स्पष्ट करें। 18

यूनिट-IV

7. सदाचार के स्वरूप एवं उसके विभिन्न रूपों के बारे में विस्तार से लिखिये। 18

8. गांधी जी ने अपना दर्शनशास्त्र मुख्यतः भगवत गीता से लिया है जो वर्णाश्रम योजना का समर्थन करती है। भगवत गीता के आधार पर गांधीजी द्वारा प्रतिपादित मूल्यों का परीक्षण करें। 18

यूनिट-V

9. निम्नलिखित में से कोई नौ प्रश्न करें :

(i) दर्शनशास्त्र की परिभाषा।

(ii) तत्त्वमीमांसा की परिभाषा।

(iii) ज्ञानमीमांसा की परिभाषा।

(iv) नैतिकता की परिभाषा।

(v) सौंदर्यशास्त्र की परिभाषा।

(vi) नैतिकता और नीतिशास्त्र के बीच अंतर करें।

(vii) युक्ति को परिभाषित करें।

(viii) दर्शनशास्त्र और विज्ञान के बीच क्या संबंध है ?

(ix) अच्छे समाज की विशेषताएँ बताए।

(x) चरित्र और आचरण में क्या अंतर है ?

(xi) न्याय से क्या तात्पर्य है ?

(xii) समानता से क्या तात्पर्य है ?

(xiii) निष्पक्षता से क्या तात्पर्य है ?

(xiv) सदाचार को परिभाषित करें।

(xv) चिंतनशील और प्रथागत नैतिकता को परिभाषित करें।

2×9=18

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਸਰੂਪ, ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
2. ਸਵੈ-ਗਿਆਨ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਫਲਸਫੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 18

4. ਸੁਹਜ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੁੱਖ ਨੈਤਿਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਜੋ ਫਿਲਾਸਫੀ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 18
6. ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਨੇਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 18
8. ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫਲਸਫਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ ਸਕੀਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
- (i) ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
 - (ii) ਮੈਟਾਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
 - (iii) ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
 - (iv) ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।
 - (v) ਸੁਹਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।

- (vi) ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਆਚਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।
- (vii) ਕਲਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (viii) ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ?
- (ix) ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (x) ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ?
- (xi) ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xii) ਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xiii) ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (xiv) ਨੇਕੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (xv) ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

2×9=18